

УВОДНИК

Пише **ЉИЉАНА БОГДАНОВИЋ**
главни и одговорни уредник

РАТНИЦИ И ВОЈЕВАЊЕ

Традиција ни овог октобра није изневерена: посредовањем штампане речи и њој својственог „сведеног гламура“, Београдски међународни сајам књига суочио је Србију са одразом њеног слојевитог, компликованог, не мање и хаотичног бића. Пред јавношћу огољено, па потом у дискурсу „обрађено“, ово српско аутопортретисање често врхуни у ванкњижевним догађајима под етикетом *дух времена*. Ове године српски посттранзициони и постмодерни *Zeitgeist* обитавао је на неколико сајамских локација на којима су књиге биле тек повод за драматичну надградњу и вербално дописивање „поговора“ већ укориченим делима. Премда је било настојања да се као парадигма овогодишњег издавачког дефилеа истакне лудовање око аутобиографије извесне Кије Коцкар, заводљиве јунакиње ријалитија и таблоида којој писање није професија, испоставило се да је ознака *догађаја сајма* припала једној едицији посвећеној рату и ратовању. Издавачка делатност Медија центра „Одбрана“ ВС представила је, наиме, ратни дневник генерал-пуковника Небојше Павковића, команданта Треће армије Војске Југославије током НАТО агресије 1999. године. Павковићев дневник (четири тома) под насловом *Трећа армија седамдесет осам дана у зајрљају Милосрдног анђела*, иначе је део едиције *Рајници* (седам књига), у којој су штампана сећања учесника ратних догађања на Косову и Метохији 1999. године. Догодило се, дакле, да усред декларисано миротворачког, за било какве а поготово ратне сукобе нимало вољног Београда, под сајамским куполама баш супериорно наступе – војници. Не као нова игрица или кик-бокс спектакл (*дух времена!*) већ као ВИП ликови и аутори дела у којима сведоче о свом (славном) војевању од пре готово две деценије. Из познатог разлога писац није присуствовао, али је, чини се, био ваљано представљен. Уследило је, међутим, бурно реаговање дела јавности на овај догађај, и то реаговање тешко да би се могло назвати само полемичким или критичким (од)говором. Пре је била реч о агресивном делању (проговором *дух времена?*) примереном жељи да се искорени претећа и опасна јерес.

Да ли је заслужно саопштење Министарства одбране – да је целокупан тираж овог издања распродат у прва три дана сајма, или је одлучујући био други подстицај, тек *Рајници* су дочекани на нож. У улози незваничног тужиоца у јавној судници испрсила се – нико други до Иницијатива младих за људска права (УИНР). Момци и девојке из невладине дружине будних чувара демократске ватре упутили су отворено писмо премијерки Ани Брнабић са захтевом „да се обуставе даље активности Министарства одбране на промоцији ратних злочинаца, у виду штампања и промоције едиције *Рајници*, којима се унижавају све жртве рата на Косову“. У маниру преплашеног који из мрака и невоље дозива спасиоце, Иницијатива упозорава: „И Владимир Лазаревић који је у истом поступку за ратне злочине на Косову осуђен на 14 година затвора, представитиће своја сећања на штанду Министарства одбране.“ Не мож' значи бити горе, па стички компетентна УИНР, у име бројних, случају једнако наредних истомишљеника, исказује „дубоку забринутост у вези са поруком коју таквим чином шаљу Влада и премијерка уколико остану неми на потез Министарства, које промовише учешће у рату генерала и војних команданата чија су деловања јасно окарактерисана њиховим пресудама“.

И то није све, у писму исказани душевни бол прераста у бригу за опште добро, па се Иницијативина аргументација појачава:

„Овај чин представља враћање Србије у клуб земаља којима развој друштва и европска оријентација не стоје високо на листи приоритета, док регионалну сарадњу на било ком плану чине готово немогућом. Србија мора имати активну улогу у креирању простора за нова сећања и изградњу нових односа на Балкану уместо да системски подржава ревизионистичке подухвате у корист осуђених ратних злочинаца.“

Свака наведена реч овог бисера међу сличним јавним обраћањима, с нескривеном намером притиска и патерналистичког доцирања, заслужује пажњу. Чини нам се ипак да су урнебесно смешни контроверзни предлози да би Србија требало да „креира простор за нова сећања“, уз налог да се земља мане подршке „ревизионистичким подухватима“ у тумачењу историје. Шта се овим стварно каже? Живимо у садашњици власној да нам произведе бољу прошлост? Могу ли се уопште „креирати нова сећања“ а да то истовремено не значи груб ревизионистички уплив у разматрање минулих догађаја? Ко је у овом случају „ревизиониста“, да ли војници који саопштавају реалне чињенице о ратном деловању, или идеолози који напредно конструишу пожељну мустру за тумачење догађања на ратном фронту? Узгред, сво шта не би могла да измене „нова сећања“, односно шта заувек остаје „старо и вечно“: чињенице које откривају шта се 1999. на Косову и Метохији заиста догађало. (Веродостојно предочавање те ситуације стварно је родно место овог љутог негирања права војницима једне стране да проговоре о ратовању 1999. године.) Онај ко УИНР-у диктира шаблон за агресивна *ојворена њисма* жели не само да унизи српске ратне хероје већ и да јавност спречи да из прве руке сазна како је ова земља успела да се одбрани од највеће светске армије у историји и да током 78 дана, са више од 38.000 ваздушних напада у којим је учествовало преко хиљаду авиона, изгуби само 13 тенкова, 6 транспортера и 6 артиљеријских оруђа! У набројаним чињеницама нема простора за нова сећања, за измишљену историју и могуће нови поредак догађаја.

„Кривотворење историје – прећуткивање и извртање најважнијих чињеница и докумената, кључних збивања – дешава се пред нашим очима“, каже Наталија Нарочницка, руски историчар и дипломата.

Објашњавајући матрицу „англосаксонске стратегије“, научне и политичке, она у својој студији *Збој чега смо и с ким војевали* („Службени гласник“) каже: „Родоначелником извртања смисла Другог светског рата може се сматрати немачки историчар Ернст Nolte, чија су гледишта 70-их изазивала бурне протесте целе научне и политичке јавности на Западу. До данас се он због својих нелибералних погледа сматра политички некоректним, јер је фактички почео рехабилитовати фашистичке појаве у Европи и посредно оправдавати хитлеровска освајања. Ипак, његову концепцију која Западу изабавља од кривиче за грех нацизма сад учинише стојером кривотворења историје.“

Нарочницка је у свом сјајном делу демистификовала лажну историју, љуштећи слој по слој, у теорији и науци Западу поодмакаог паковања обмана о Другом светском рату. Колико опасних *малих Нолтеа* данас ударнички ради? Да ли је време да се пише наставак студије Нарочницке? Додатак посвећен истрајном ревизионистичком упливу у историју ратова који су се догодили и догађају се после рата о којем историчарка говори? Срби – војници и ратници, немају избора до да војују у миру да би заштитили достојанство свог ратног војевања. **||**